

DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2452-

12. juni 2023

Supplerende tildelingsbrev nr. 7 - nasjonale føringer på riks- og fylkesvegnettet

Samferdselsdepartementet viser til tildelingsbrevet for 2023 av 3. januar 2023 til Statens vegvesen. Dette supplerende tildelingsbrevet gjelder oppdrag knyttet til nasjonale føringer for riks- og fylkesvegnettet etter opphør av sams vegadministrasjon.

1. Oppdrag nr. 11/2023

Oppdraget følger opp Statens vegvesens brev 21. januar 2021 med bl.a. anbefalinger om nasjonale føringer for riks- og fylkesvegnettet etter opphør av sams vegadministrasjon.

Vi har vurdert anbefalingene. Vår samlede tilbakemelding følger nedenfor, inklusive informasjon om vårt ønske om å oppdatere rundskriv T-1057 *Om planlegging av riks- og fylkesveg* (1994) og vårt nye oppdrag til Vegtilsynet om krav til styringssystem.

1.2 Om oppdraget

1.2.1 Minstekrav til saksbehandling ved fravik fra veinormalene

Statens vegvesen anbefaler, i lys av rapporten «*Nasjonale føringer for riks- og fylkesvegnettet*» og høringskommentarene på denne, at det etableres enkelte minstekrav til fylkeskommunenes saksbehandling ved fravik fra veinormalene, inkludert krav om at det må redegjøres for særlige fagtema ved søknader om fravik.

Samferdselsdepartementet ber Statens vegvesen følge opp denne anbefalingen. Vi legger samtidig til grunn at Statens vegvesen skal vurdere slike minstekrav for både fylkesvei og riksvei, da det vil sikre at for eksempel trafiksikkerhet blir vurdert ved fravik fra veinormalene. Når det gjelder fylkesvei spesielt, viser vi til retningslinjene for *Statlig styring*

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafiksikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Sonja Lindqvist
22 24 83 40

av kommuner og fylkeskommuner (2020), der det framgår at særlige prosedyre- og saksbehandlingsregler ut over plan- og bygningslovens bestemmelser må begrunnes med hensynet til nasjonale mål. Det må gjøres en særskilt vurdering og skrives en særskilt begrunnelse knyttet til nasjonale mål. Slike saksbehandlingsregler er for eksempel gitt i bruforskrift for fylkesveg, der minimumskrav til saksbehandlingen er regulert i forskriftens §§ 4 og 5.

Vi ber Statens vegvesen involvere fylkeskommunene og KS i det videre arbeidet i tråd med utredningsinstruksen krav pkt. 3-1. Ved utredningen av minstekrav ved saksbehandling av fravikssøknader knyttet til riksvei må Nye Veier AS og Vegtilsynet involveres.

Departementet deler Statens vegvesens foreløpige vurdering av at de økonomiske og administrative konsekvensene forbundet med denne anbefalingen vil være begrenset. Vi ber likevel Statens vegvesen gjennomføre en grundig vurdering av konsekvensene i tråd med krav i utredningsinstruksen. Vi presiserer her, for ordens skyld, at fraviksmyndigheten for fylkesvei legges til fylkeskommunene dersom ikke annet følger av annen forskrift etter vegloven jf. forskrift om anlegg av offentlig veg § 3 nr. 4.

Spørsmålet om hvordan eventuelle minstekrav skal hjemles må inngå som en del av utredningen. Vi ber Statens vegvesen oversende utkast til slike minstekrav og utkast til høringsnotat til vurdering før en eventuell høring.

1.2.2 Nasjonale minstekrav til drift og vedlikehold av veier

Det er ingen generelle forskriftsfestede krav til drift og vedlikehold av fylkesvei i dag utover krav fastsatt i tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg, bruforskrift for fylkesveg og vegsikkerhetsforskriften. Statens vegvesens håndbok R 610 gjelder bare for riksvei. Denne håndboken følges imidlertid i stor grad av fylkeskommunene i dag.

Statens vegvesen anbefaler, i lys av rapporten og høringssvarene, at det utredes og foreslås bindende nasjonale minstekrav for drift av riks- og fylkesveier. For fylkeskommunale veier foreslår Statens vegvesen at fraviksmyndigheten legges til fylkeskommunene. Vegvesenet påpeker at de økonomiske og administrative konsekvensene ifm. arbeidet må vurderes grundig.

Statens vegvesen anbefaler videre at det eventuelt utredes nasjonale minstekrav for vedlikehold, inklusive fylkeskommunale veier. Statens vegvesen bemerker imidlertid at det synes å være mer entydige sammenhenger mellom drift og trafiksikkerhet og at vedlikehold, i større grad enn drift, preges av skjønnsvurderinger. Vegvesenet presiserer også at slike krav til vedlikehold kan medføre betydelige økonomiske konsekvenser. Konsekvensene er ikke forsøkt tallfestet.

Samferdselsdepartementet ber Statens vegvesen utrede og foreslå nasjonale minstekrav for drift av veier, inklusive fylkeskommunale veier. Videre ber vi Statens vegvesen utrede og foreslå minstekrav for vedlikehold av veier, inklusive vedlikehold av fylkeskommunale veier.

Vi viser her til at det kan være utfordrende å skille mellom drift og vedlikehold i en slik utredning og at det kan stilles spørsmålstegn ved hvor hensiktsmessig dette skillet er.

Iht. utredningsinstruksens krav skal Statens vegvesen presentere minst to alternative løsninger. I utredningen mener vi det kan være naturlig at et alternativ er å la håndbok R 610 (eventuelt etter en revisjon og eller utvidelse av denne) gjelde som en anbefaling for fylkesveger, eventuelt med nødvendige tilpasninger. Det andre alternativet er at nasjonale minstekrav for drift og vedlikehold hjemles i forskrift, bl.a. kombinert med fylkeskommunal fravikskompetanse. I denne forbindelse bes Statens vegvesen vurdere om det er behov for en tilhørende veinormal. Vegvesenet bør også se hen til gjeldende regelverk med drifts- og vedlikeholds krav til veiinfrastrukturen og vurdere hvordan slikt regelverk bør tilpasses forslag til nye minstekrav. Disse alternativene må sammenlignes med nullalternativet. Nullalternativet beskriver forventet videre utvikling hvis man ikke iverksetter nye tiltak på området Statens vegvesens utredning av de ulike alternativene må også inneholde en anbefaling om beste alternativ.

Vi viser også til Kommunal- og distriktsdepartementets veileder for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner med prinsipper og retningslinjer.

Når det gjelder føringer for riksveinettet, så presiserer vi at spørsmålet om hvordan krav til drift og vedlikehold bør stilles til Nye Veier AS også er en del av utredningsoppdraget.

De økonomiske og administrative konsekvensene forbundet med hvert alternativ bør vurderes grundig. Her mener vi at det kan være naturlig å også se hen til fylkeskommunenes vedlikeholdsetterlep når man utreder alternativene. Andre momenter som bør vurderes her er konsekvensen av at fylkeskommunene allerede i stor grad bruker håndbok R 610 (i mangel av egne anbefalinger / regelverk for sine fylkesveier), om drift og vedlikehold av fylkeskommunale veier bør ha høyere, identiske eller lavere krav enn riksveier og betydningen av at fraviksmyndigheten legges til fylkeskommunene.

Vi ber Statens vegvesen ha god dialog med fylkeskommunene, KS, Nye Veier AS og Vegtilsynet i det videre arbeidet i tråd med utredningsinstruksens krav pkt. 3-1. Videre ber vi om å få oversendt utredningen med eventuelle forslag til forskriftsendringer og høringsnotat oversendt før en eventuell høring. Samferdselsdepartementet vil presentere utredningene for Kommunal- og distriktsdepartementet, Finansdepartementet og eventuelt andre berørte departement.

1.3 Frist

Vi ber Statens vegvesen komme tilbake til departementet med en framdriftsplan for arbeidet. Vi ber også Statens vegvesen komme tilbake til departementet underveis ved behov for møte eller nærmere dialog.

2. Andre forhold

2.1 Anbefalinger som ikke bes fulgt opp

2.1.1 Vegtrafikkloven § 40 a – krav til fylkeskommunenes trafikksikkerhetsarbeid

Statens vegvesen anbefaler, i lys av rapporten og høringskommentarene, krav om at fylkeskommunens trafikksikkerhetsarbeid (ts-arbeid) forankres politisk. Videre at det fastsettes fylkesvise mål for trafikksikkerhets- og ulykkesutvikling iht. vegtrafikkloven § 40a.

Etter forarbeidene til vtrl. § 40 a er det tvilsomt om bestemmelsen gir hjemmel for å innføre krav om at fylkeskommunenes ts-arbeid forankres politisk og krav om at det fastsettes spesifikke fylkesvise mål for trafikksikkerhets- og ulykkesutviklingen. Departementet er også usikker på om det per i dag er behov for slike krav til lov- og eller forskrifts form. Vi viser her til at Statens vegvesen selv informerer om at: «*Politisk forankring av trafikksikkerhetsarbeidet er, så langt vi vet, tilfredsstillt i alle fylkeskommuner i dag*», at: «*Fylkesvise mål har for inneværende og foregående periode vært fastsatt i arbeidet med Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg*» og at: «*Målformuleringer og tiltak har vært forankret i fylkeskommunene gjennom fylkespolitisk behandling av høringsutkast av tiltaksplanen*».

Vi viser også til at Meld. St. 20 (2020–2021) *Nasjonal transportplan 2022–2033*, punkt 7.1.4.2 *Utvikling av samarbeidsmodellen* omtaler utviklingen av sams veiadministrasjon og fylkeskommunenes ts-arbeid framover. Her understrekes det at: «... *det blir enda viktigere å koordinere den samlede nasjonale innsatsen*» gjennom videreutvikling av Fylkeskommunalt trafikksikkerhetsforum. I Meld. St. 20 (2020–2021) vises det videre til at fylkeskommunene nå er representert i Kontaktutvalget for trafikksikkerhet, som ledes av SD.

Vi har derfor kommet til at vi ikke vil følge opp Statens vegvesens anbefaling på dette punktet, i iallfall ikke før Fylkeskommunalt trafikksikkerhetsforum er videreutviklet og / eller vi eventuelt blir informert om at en eller flere av fylkeskommunene forlater dagens praksis (dvs. faktisk politisk forankring av ts-arbeidet og fastsettelse av fylkesvise mål for ulykkesutviklingen).

2.1.2 Ny forskrift om bilferger med hjemmel i veglova

Statens vegvesen anbefaler, i lys av rapporten og høringskommentarene, at Statens vegvesen gis i oppdrag å utarbeide et forslag til ny forskrift med nasjonale føringer for bilferger, og eventuelt nasjonale føringer for kaianlegg.

I vår etterfølgende dialog er vi blitt informert om at Statens vegvesen ikke ser et presserende behov for ny fergeforskrift.

Vi har derfor valgt å ikke gå videre med denne anbefalingen.

2.2 Anbefalinger om å videreføre dagens regelverk uten endringer

Statens vegvesen anbefaler å videreføre veglova (vl.) § 13 (anlegg av offentlig veg), anleggsforskriften § 2 (dimensjonerende trafikkmengder og kjøretøy), trafikklastforskriften for bruer m.m. uten endringer.

Statens vegvesen mener videre at det ikke er behov for å etablere nasjonale føringer for nasjonale turistveier eller nasjonal verneplan.

Vi støtter disse anbefalingene.

2.3 Anbefalinger om å la særskilt regelverksarbeid gå i egne prosesser

Statens vegvesen anbefaler å la arbeidet med revisjon av bruforskrift for fylkesveg (sammen med ny vegklasseforskrift), revisjon av tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg, revisjon av vegsikkerhetsforskriften, arbeidet med ny vegdataforskrift gå i egne prosesser.

Vi støtter også dette, samtidig som vi konstaterer at revisjon av vegsikkerhetsforskriften allerede er slutført og at temaet trafikkberedskap vil inngå i ny vegdataforskrift.

2.4 Anbefalinger mv. som departementet vil følge opp

5.1.1 Rundskriv T-1057

Statens vegvesen anbefalte å oppdatere rundskriv T-1057 *Om planlegging av riks- og fylkesveg* (1994). Vi støtter denne anbefalingen og vil ta initiativ til et samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet for å oppdatere rundskrivet, bl.a. for å klargjøre utbyggers plikt til å sikre et komplett veianlegg. Vi mener imidlertid at oppdateringen bør avvente revisjonen av *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*, om ikke dette arbeidet drøyer ut i tid. Samferdselsdepartementet vil holde Statens vegvesen orientert om denne prosessen, som trolig vil starte opp annet halvår 2023.

5.1.2 Tilsyn

Statlig tilsyn med fylkesveinettet var ikke del av utredningsoppdraget om behovet for nasjonale føringer. Vegtilsynet ble imidlertid nevnt i enkelte høringskommentarer til Statens vegvesens rapport. I lys av bl.a. disse høringskommentarene har vi besluttet å gi Vegtilsynet i oppdrag å utrede et forslag med nærmere krav til tilstrekkelige og effektive styringssystem på riksvei og en lovhemmel for å kreve at også fylkeskommunene skal ha og bruke slike system på sine veier. Departementet vil be Vegtilsynet involvere Statens vegvesen, Nye Veier AS og fylkeskommunene i dette arbeidet.

Uavhengig av dette har vi i Vegtilsynets tildelingsbrev for 2023 bedt Vegtilsynet vurdere hvordan rådgivingen overfor fylkeskommunene på temaet «effektive og hensiktsmessige styringssystemer» kan styrkes. Vi vil holde Statens vegvesen orientert om denne prosessen.

Med hilsen

Hans Einar Nerhus (e.f.)
avdelingsdirektør

Sonja Lindqvist
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Vegtilsynet